

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปกครองท้องถิ่นถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการปกครองของประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย รวมถึงประเทศไทยด้วย และการที่จะทำให้ประชาชนมีความเข้าใจ ถือเป็นหน้าที่ของสถาบันที่เกี่ยวข้องให้การอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองแก่ประชาชนให้สามารถปกครองตนเองได้ รวมถึงเป็นการตอบสนองความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชน ได้อย่างที่ประชาชนต้องการ ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 282 ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นค่อนข้างมาก โดยกำหนดไว้ในส่วนของ หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่นไว้เป็นการเฉพาะในหมวดดังกล่าว ระบุให้รัฐจะต้องให้ความสำคัญแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดการ บริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและการพัฒนาประเทศเป็นส่วนรวมด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งในการบริหารงานได้โดยอิสระและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังได้กำหนดการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำนาจหน้าที่ของท้องถิ่น และการรับการอุดหนุนจากรัฐบาล จากข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญทำให้เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นหน่วยการปกครองที่มีอำนาจตามกฎหมาย และได้รับสิทธิที่จะให้ปกครองตนเอง มีอำนาจอิสระในการบริหารจัดการทั้งการบริหารและการคลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครอง และอื่น ๆ ที่มีความสอดคล้องกับแนวทางคิดการปกครองท้องถิ่น (โกวิทย์ พวงงาม, 2550 : 25)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดไว้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งมีข้อกำหนดของผู้บริหารท้องถิ่นไว้อย่างกว้าง ๆ ว่าสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น

หรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2546 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552) ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารท้องถิ่นไว้อย่างกว้าง ๆ ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นที่ต้องการเข้าไปพัฒนาท้องถิ่นสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลได้เกือบทุกคน แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วประชาชนทั่วไปมักจะไม่นิยมเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นกันมากนัก เพราะไม่สามารถเข้าสู่ระบบการเมืองในฐานะนักการเมืองท้องถิ่นได้โดยง่าย นอกจากจะต้องเป็นผู้มีแรงจูงใจที่ต้องการพัฒนาท้องถิ่นแล้ว ยังต้องอาศัยมีเงื่อนไขปัจจัยอื่น ๆ อีกค่อนข้างมากจึงจะสามารถผลักดันให้ตนเองสามารถผ่านการรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกเทศบาลได้ ในเรื่องนี้ ธวัช คำธิตา (2541 : 58) ได้อธิบายว่าการที่ผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเสนอตัวในการเลือกตั้งเพื่อแสดงให้เห็นว่าสามารถเป็นตัวแทนที่จะเข้าทำหน้าที่กำหนดนโยบายสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ดังนั้นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งต้องมีความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชนเป็นอย่างดี มีความสัมพันธ์กับนักการเมืองระดับชาติผ่านทางผู้แทนราษฎรและพรรคการเมือง หรือดังจะเห็นได้จากการเข้าสู่ถนนการเมืองของนักการเมืองระดับชาติคนสำคัญ ที่ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้านต้องให้การช่วยเหลือประชาชนอย่างสม่ำเสมอด้วยความจริงใจและเป็นกันเอง รวมทั้งต้องออกพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ

เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งตามพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 และพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 12 พุทธศักราช 2496 โดยให้เทศบาลดังกล่าวมีฐานะเป็นนิติบุคคล แบ่งเป็น 3 ประเภท โดยใช้เกณฑ์ประชากร คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร โครงสร้างองค์กรเทศบาลจะประกอบด้วยฝ่ายบริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรี และรองนายกเทศมนตรี ซึ่งอาจจะมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาล (โกวิทย์ พวงงาม, 2550 : 168)

การบริหารงานตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 มาตรา 48 ได้กำหนดถึงอำนาจหน้าที่ในการบริหาร โดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งอาศัยหลักธรรมาภิบาลมุ่งหน้าที่ให้นายกเทศมนตรีเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารงาน ซึ่งการบริหารงานของนายกเทศมนตรีส่งผลต่อความสำเร็จและล้มเหลวขององค์กร เนื่องจากจะต้องปฏิบัติหน้าที่ใกล้ชิดกับประชาชนทำให้หน้าที่ในฐานะข้าราชการท้องถิ่น พร้อมทั้งควบคุมกำกับดูแลพนักงานเทศบาล อีกทั้งยังเป็นผู้ที่นำนโยบายของทางราชการมาปฏิบัติในเทศบาลนั้น ๆ และจากระเบียบว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ทำให้เกิดการศึกษา

และอบรมโดยมุ่งเน้นที่จะพัฒนาให้ผู้นำมีลักษณะผู้นำที่ดีมีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ มีความคิดริเริ่ม มีทัศนคติที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย คนส่วนใหญ่ให้การยอมรับนับถือ เป็นผู้ที่มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความอดทนยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นและ เปิดโอกาสให้บุคคลอื่น ๆ เข้ามีส่วนร่วม มีความโปร่งใสเป็นประชาธิปไตย (สุวิทย์ ยี่งวรพันธุ์, 2542 : 245)

นอกจากนั้น จากการวิจัยของ สันติ รอดไพฑูรย์ (2549 : 91-92) พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นในระดับเทศบาลกว่าจะสามารถเข้าสู่ระบบการเมืองได้นั้น จะต้องมีเหตุผลจูงใจในการรักษาประโยชน์ของท้องถิ่น และการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรก็ตามความคิดเห็นของบุคคลส่วนหนึ่ง ตั้งข้อรังเกียจนักการเมืองแม้จะเป็นอาชีพที่สำคัญก็ตาม รวมทั้งยังมองเห็นว่า การทำงานให้แก่ท้องถิ่นมักคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้องมากกว่าผลประโยชน์ของท้องถิ่น เพราะขาดความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างค่อนข้างมาก รวมทั้งการเข้ามาทำหน้าที่ในฐานะผู้บริหารท้องถิ่นยังมีปัญหากับผู้ใหญ่บ้านและกำนันที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์เก่าในท้องถิ่นอยู่เนื่อง ๆ มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการ การพัฒนาท้องถิ่นค่อนข้างแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น ตลอดจนพบว่าผู้บริหารท้องถิ่นบางแห่งทำตัวอยู่เหนือประชาชน ทำให้คิดไปได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือแหล่งอำนาจที่ผู้บริหารท้องถิ่นจะได้รับเพื่อตนเองและพวกพ้อง แอบอิงอยู่กับนักการเมืองระดับชาติจนถูกแทรกแซงจากนักการเมืองได้ง่าย แต่ก็มืองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอีกเป็นจำนวนมากที่ได้รับการพัฒนาจนได้รับการยอมรับจากท้องถิ่นทั่วไป การพัฒนาถูกนำไปใช้เป็นแม่แบบสำหรับไปประยุกต์เพื่อการพัฒนาในท้องถิ่นที่ยังไม่ประสบความสำเร็จในแง่ของการบริหารจัดการ จึงทำให้เกิดได้ว่าผู้บริหารท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จที่ต้องการเข้าสู่การเมืองท้องถิ่นอันเนื่องมาจากการต้องการเข้าไปพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้าได้รับการยอมรับตามที่ใฝ่ฝันไว้มากกว่าการมุ่งหวังทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง (โกวิทย์ พวงงาม, 2550 : 182-184)

ปัญหาที่พบซึ่งเกี่ยวข้องกับการได้มาของผู้บริหาร ที่ส่วนใหญ่ไร้ประสิทธิภาพในการทำงาน หรืออาศัยประโยชน์ขององค์กรท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้องจนทำให้การพัฒนาท้องถิ่นไม่เท่าเทียมกัน ชเนศวร์ เจริญเมือง (2548 : 169-170) ได้แสดงทัศนะไว้ว่าที่เป็นเช่นนี้ส่วนหนึ่งมาจากความตื่นตัวและความสนใจทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในแต่ละพื้นที่ที่ยังมีค่อนข้างน้อย รวมทั้งบทบาทของกลุ่มอำนาจเก่า ดังเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ยังคงมีแอบแฝงอยู่มาก ทำให้ผลการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นพวกเดียวกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน

ดังนั้นการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นถือเป็นหน้าที่โดยตรงในการบริหารองค์การปกครองท้องถิ่น ต้องใช้บทบาทของความเป็นผู้นำ คุณลักษณะผู้นำ ตามโครงสร้างของการจัดการองค์การ ตามระบบและตามแนวคิดของผู้บริหารแต่ละคน ในการใช้อำนาจและตำแหน่งที่มีในการบริหารจัดการองค์การให้บรรลุเป้าหมาย เพราะผู้บริหารเปรียบเสมือนผู้นำสูงสุดที่จะนำพาให้องค์การก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุด ผู้บริหารต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมเพราะความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์กรขึ้นอยู่กับผู้นำหรือผู้บริหาร ซึ่งจะเป็น ผู้วินิจฉัย สั่งการ หรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ ซึ่งลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารนั้นจะต้องมีความพร้อมทางด้านข้อมูล มีความรู้ทางด้านวิชาชีพ มีความรู้เท่าทันในสถานการณ์ มีทักษะในการเข้าสังคม มีทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาและสามารถแก้ปัญหา สามารถตัดสินใจ มีวุฒิภาวะอารมณ์ มีพฤติกรรมกล้าเสี่ยง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้สึกไวต่อบุคคลอื่นมีความใฝ่รู้และใฝ่เรียน ซึ่งคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารในยุคโลกาภิวัตน์ต้องมี (เกษรภรณ์ วงศ์ก่อ, 2550 : 2-3)

นายกเทศมนตรี เป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารและพัฒนาท้องถิ่น ไม่ว่าจะในอดีตจนถึงปัจจุบัน ความสำคัญของผู้นำไม่ได้ลดลงแต่ประการใด แต่ในทางตรงกันข้าม กลับมีบทบาทที่สำคัญกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น มีอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณที่มีจำนวนประชากรและจำนวนเงินเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามสัดส่วนของงบอุดหนุนจากรัฐบาลและภาษีอากรที่เก็บได้ที่จะโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบทบาทของนายกเทศมนตรี ยังไม่ได้มีบทบาทแค่การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าเท่านั้น ยังมีบทบาทในการบริหารงาน ด้านการบริหารบุคคล ได้แก่ การออกคำสั่งบรรจุแต่งตั้ง การย้าย การโอน การเลื่อนระดับ การเลื่อนขึ้นเงินเดือน การดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ ร้องทุกข์ เป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการแต่งตั้งและพ้นจากตำแหน่งต้องเป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่นด้วย (จรรยา ศิวานนท์, 2548 : 5 - 7)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลโกสุมพิสัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะผู้นำของนายกเทศมนตรีตำบลโกสุมพิสัย โดยกำหนดให้ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นบุคคลที่คัดเลือกให้เป็นตัวแทนเข้าไปบริหารงานแทน เป็นผู้ที่ให้ความคิดเห็นและตอบคำถามเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนและใกล้เคียงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณลักษณะผู้นำในด้านต่าง ๆ ของนายกเทศมนตรีตำบลโกสุมพิสัย อีกทั้งยังส่งผลต่อศักยภาพในการบริหารงานของเทศบาลตำบลโกสุมพิสัยด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำของนายกเทศมนตรีตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำของนายกเทศมนตรีตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของนายกเทศมนตรีตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. คุณลักษณะผู้นำของนายกเทศมนตรีตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับดี
2. ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้นำของนายกเทศมนตรีตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำของนายกเทศมนตรีตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยแบ่งขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ทำการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำของนายกเทศมนตรีตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย กวี วงศ์พุดธิ (2539 : 39 - 108) และพิมพ์ใจ โอภาณุรักษธรรม (2542 : 18 - 176)

- 1.1 ด้านความเป็นผู้นำ
- 1.2 ด้านบุคลิกภาพ
- 1.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์

1.4 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

1.5 ด้านทักษะความรู้ความสามารถ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นพื้นที่ในการวิจัย โดยมีหมู่บ้านจำนวน 10 หมู่บ้าน

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 3,693 ครัวเรือน (สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลโกสุมพิสัย ณ วันที่ 25 สิงหาคม 2556)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 361 คน จาก 361 ครัวเรือน โดยคำนวณตามสูตรของ ยามานะ (Yamane, 1973 : 727)

4. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย

4.1.1 เพศ

4.1.2 ระดับการศึกษา

4.1.3 หมู่บ้านที่อาศัยอยู่

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำของนายกเทศมนตรีตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ (กรี วงศ์พุฒิ, 2539 : 39 - 108 และพิมใจ โอภาณุรักษธรรม, 2542 : 18 - 176)

4.2.1 ด้านความเป็นผู้นำ

4.2.2 ด้านบุคลิกภาพ

4.2.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์

4.2.4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม

4.2.5 ด้านทักษะความรู้ความสามารถในการบริหารงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความคิดเห็น** หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึกนึกคิด การตัดสินใจ ความเชื่อ การแสดงออกทางด้านความรู้สึกที่เกิดกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือความเชื่อที่นำไปสู่การคาดคะเน หรือแปรผลในพฤติกรรม หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในที่นี้ หมายถึงความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำของนายกเทศมนตรีตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
2. **ประชาชน** หมายถึง หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งในที่นี้ หมายถึง หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้ง 10 หมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
3. **หัวหน้าครัวเรือน** หมายถึง ผู้เป็นเจ้าของบ้านหรือผู้ดูแลหรือเป็นผู้นำหรือหัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งในที่นี้ หมายถึง หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนภายในครัวเรือนของประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปทั้ง 10 หมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
4. **เทศบาล** หมายถึง หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ซึ่งในที่นี้ หมายถึง เทศบาลตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
5. **นายกเทศมนตรี** หมายถึง ผู้บริหารงานที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาล ซึ่งมีหน้าที่ในการรับผิดชอบในการบริหารงานในหน่วยงานเทศบาล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง นายกเทศมนตรีตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
6. **ผู้นำ** หมายถึง ผู้ซึ่งเป็นศูนย์กลาง ได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่นซึ่งได้รับการแต่งตั้งขึ้นมา หรือได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้าในการดำเนินงานต่าง ๆ ในองค์กรต่าง ๆ และมีความสามารถในการที่จะทำให้องค์กรดำเนินไปอย่างก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมาย
7. **คุณลักษณะผู้นำ** หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำเป็นคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้นำที่มีอยู่แล้ว และจำเป็นต้องสร้างขึ้นมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้นำจะต้องแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ เพื่อจะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จำแนกคุณลักษณะผู้นำออกเป็น 5 ด้าน คือ

7.1 ด้านความเป็นผู้นำ หมายถึง ผู้นำควรมีวิสัยทัศน์ ความคิดกว้างไกล มีวินัย ในตนเอง กล้าตัดสินใจเมื่อมีปัญหา เป็นปากเป็นเสียงให้กับประชาชนทุกโอกาส มีความ รับผิดชอบเอาใจใส่ต่อหน้าที่ มีความน่าเชื่อถือ เป็นที่ไว้วางใจของประชาชน เป็นผู้นำในการ เปลี่ยนแปลง และสามารถฟังพาได้เมื่อประชาชนเกิดความเดือดร้อน

7.2 ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ผู้นำควรมีความเชื่อมั่นในตนเอง วาจาสุภาพต่อ บุคคลทุกวัย การแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย นำเคารพนับถือ เข้าร่วมสมาคมผู้อื่น ได้อย่างดี เป็นผู้มีความสงบเสงี่ยม มีอารมณ์หนักแน่นมั่นคง และมีความสุขุมรอบคอบในการปฏิบัติงาน

7.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ผู้นำควรรู้จักพูดจาชักจูงผู้อื่น โดยใช้คำที่ ไพเราะอ่อนหวาน ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดและปฏิบัติด้วยความจริงใจ ยอมรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น และเสียสละเวลาและทุนทรัพย์ส่วนตัวให้กับสังคมของชุมชนหรือส่วนรวมได้เสมอ

7.4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง ผู้นำควรมีความซื่อสัตย์ในการทำงาน มีความยุติธรรมในการบังคับบัญชา อนุเคราะห์ช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น โดยยึดหลักเมตตา และปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์

7.5 ด้านทักษะความรู้ความสามารถในการบริหารงาน หมายถึง ผู้นำสามารถ กำหนดนโยบายในการบริหารงานที่ชัดเจนสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน สามารถ บริหารและใช้จ่ายงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประ โยชน์สูงสุด สามารถส่งเสริม พัฒนาศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บริหารงานโดยยึด ผลประ โยชน์ของประชาชนเป็นหลัก และบริหารงานด้วยความ โปร่งใส ประชาชนสามารถ ตรวจสอบได้

8. หมู่บ้านที่อาศัยอยู่ หมายถึง หมู่บ้าน คือ ถิ่นสถานที่อยู่อาศัยของมนุษย์ที่มักจะ พบในพื้นที่ชนบท หรือ ใช้เรียกชื่อเขตปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กที่ประกอบไปด้วยหลาย ๆ ครอบครัว โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รับผิดชอบบริหารและจัดการกิจการในหมู่บ้านนั้น ๆ ในการ วิจัยครั้งนี้ หมายถึง หมู่ที่ 1 คุ่มกลาง หมู่ที่ 2 คุ่มใต้ หมู่ที่ 3 คุ่มสังข์ หมู่ที่ 10 คุ่มสังข์ หมู่ที่ 11 คุ่มใต้ หมู่ที่ 12 คุ่มสังข์ หมู่ที่ 13 คุ่มกลาง หมู่ที่ 22 คุ่มกลาง หมู่ที่ 23 คุ่มสังข์ และหมู่ที่ 24 คุ่มใต้ ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลตำบล โกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะผู้นำของนายกเทศมนตรีตำบล โกสุมพิสัย ตามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของนายกเทศมนตรีตำบลโกสุมพิสัย ต่อไป
2. ใช้เป็นข้อมูลสนเทศ เพื่อพัฒนา ปรับปรุงคุณลักษณะผู้นำของนายกเทศมนตรีตำบลโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY